

A szobroknak életük van

Először csak felháborodtam, mikor megláttam a ketchupot Somogyi Károly köbe vésett, szép arcélén. Valaki — nagyon szellemesen — megejtette a szobrot hot doggal. Később, mikor találkoztam a szobor alkotójával, azon tűnődtem, nagy sebet ütök-e a lelken, ha elmesélem neki szomorú tapasztalatomat. Végül is el-kottyantottam a dolgot, s kiderült, a hír nem új számára. Tőle tudtam meg, hogy a nemes szívű adományszó kőből megszobort fejét folyamatosan érik különböző atrocitások. Dugtak már fülbe cigarettacsikket, ragasztottak homlokára sebtapaszt, kentek szájára rúzszt is.

Emlékszem még a műtéremben álló lekerekített kötömege, amibe Somogyi Károly szellemiségét, finom, derűs vonásait próbálgatta a szobrász. Szerette, ezért aztán meg is küszködött vele. Támpontja egyetlen homályos fotó volt, amiről egy halhatatlanságra nemigen vágyakozó szelíd arc nézett rá. Ebből, s még néhány információból kellett kihasználnia egy személyiséget. Nem volt könnyű feladat. S lám, most a szobornak is meg kell küzdenie saját méltóságáért.

A szobroknak életük van. Még hozzá legtöbbször hosszú életük. „A művészet örök, a többi por, a népet túléli a szobor” — mondja a veretes bölcsélet. Persze

Kőbe zárt talány

csak az a szobor éli túl a népet, amit a nép nem dönt le és nem zúz porrá. S ennek már kevesebb köze van a művészethez. No de neesünk túlzásokba, ez esetben „apró csinytevérsől” van szó csupán, de ez is sok mindent elárul a szobor és az utca emberének viszonyáról. Például azt, hogy nincs is viszony közöttük. Mert valljuk be őszintén, nem sok köze van manapság a város polgárának ahhoz, ami utcára, térre, előcsarnokba, parkba kikerül. Magyarul a közterti szobrok és emlékműveket a hivatal állítja. A mű megrendeltetik, felállítatják, lelepleződtetik. (Sőt, már az se nagyon divat, mostanában inkább csak úgy odakerül valahova.) Tudom, nagy káosz lenne, ha mindenki annak állíttatna szobrot, akinek akarna, aztán az emberek is mással vannak elfoglalva, manapság nincs idejük szobrot állíttatni. De ha egy szép napon beleütöznék a köztérre elhelyezett műalkotásba, nemcsak az jut eszükbe, mibe került ez nekik, hanem arra is kíváncsiak, ki az a személy, akinek nevében is megtszültek az emlékezők.

Sajnos, attól tartok, esetünkben nagyon kevés fogalma van az embereknek arról, ki is volt valójában a Somogyi Könyvtár győ-

nyőrépülete előtt szerényen meghúzódó mellszobor modellje. Lefogadom, a városban tíz emberből nyolc nem tudja Somogyi Károly keresztnévét. Talány, miért törölték ki láthatatlan radiórok a nagylelkű könyvtár-alapító utónevét a közgondokodás anyakönyvéből. Persze mindez nem menti föl a jópofának aligha mondható viselkedést, amit a viszonylag alacsony talapzatra helyezett szép szobor iránt tanúsított az utókor.

Az ifjabb generációra gyanakszom, aki még sokszor nehezen tud különbséget tenni egészséges diáksíny és izléstelenség között. De meggyőződésem, hogy a tiszteltetés alapja a tudatlanság. S abban, hogy gyermekeink keveset tudnak múlt-ról és elődökről, mi is vétkesek vagyunk. S ha időben nem kapunk észbe, nem is marad már hely a következő generációk szívében az emlékezésnek. Pedig komputerek felé tülekedő utódaink labilis hitét nem ártana az elődök tetteinek példáival megtámogatni. Különben ennek a korszaknak nemigen fognak majd emlékművet állítani.

Vagy talán mégis. A Dóm téren egy másik katedrális, káromkodásból!

P. E.

Cikkünk visszhangja

„Szemenszedett valóság” a méregről!

Horváth Dezső újságíró tollából 1987. május 25-én megjelentetett, „Könyökig méregben” című cikke az alábbi észrevételeinket tesz-

szük: Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a cikk írójának semmiféle szakmai hozzáértése nincs a növényvédelemhez, és a növényvédő szerek nagyüzemi felhasználásához. Az általa leírtakból ez egyértelműen kiderül. Mi is sok, megszámlálhatatlan embernek ártanánk, ha erről a tényről hallgatnánk, és ezzel a valótlanságokat hitelesítenénk.

Leírt kifogásolás, hogy termelőszoövetkezetünk üveg-házában nem minden dolgozó használ gumikesztyűt uborkaszedés közben. Jó, ha tudja az újságíró, az újság-olvasó, hogy nem is kell a dolgozóknak gumikesztyűt használni, mert ilyen munkavédelmi előírás nincs. Az uborkaszedésre minden esetben ugyanis csak akkor kerül sor, ha az előzőleg permetezett növényvédő szer élelmezés-egészségügyi várakozási ideje már letelt. Ezeket a várakozási időket a MEM Növényvédelmi és Agrokémiái Főosztályának kiadványa és engedélyezési okiratai minden növényvédő szerre vonatkozóan egyértelműen tartalmazzák. Ez azt jelenti, hogy szedéskor az uborkára permetezett „méreg” már lebomlott, az uborka emberi fogyasztásra alkalmas, egészségkárosodást nem idézhet elő.

Amit most itt leírtunk, az nem „újságírói vélemény”, hanem bizonyított tény. Alátámasztja a Csongrád Megyei Növényvédelmi Állomás üveg-házunkban végzett uborkaszermaradványvizsgálati eredménye is.

Megjegyezzük, hogy a dolgozók közül, aki gumikesztyűt használ, azt azért teszi, mert az uborka közüdtottan szúrós levélfonákja és termése irritálhatja a kéz bőrfelületét, és mikrogyulladászt okozhat, azonban ennek semmi köze nincs a növényvédekezésnél használt mérgehez. A kertészeti dolgozók részére — nemcsak uborkaszedésre — 1986-ban 1171 pár, míg 1987-ben 536 pár gumikesztyűt adtunk ki használatra.

Termelőszoövetkezetünk nem termel mindenfajta zöldséget, így a gyökeret is még az ősz folyamán vásárolja fel, kistermelőktől, illetve nagyüzemektől, hogy szerződéses partnereinek igényeit egész éven keresztül ki tudja elégíteni. Nyilvánvaló, hogy a hűtőházba betárolt zöldségféléket tavasszal, má-

jusban már előkészíteni, válogatni és lemosni is kell, ezáltal három dolgozó nőnél észleltünk bőrgyulladást, mely a napsütés következtében keletkezett. Az orvosi, klinikai diagnózis és kezelés is ezt támasztja alá. Nem a „méreglő” származott, mint ahogy azt a cikkben leírt, fantáziadús képzelgés tartalmazza.

Valóság az, hogy a zöldség mosásakor használt kádban tavaly káposztát savanyított a termelőszoövetkezet.

Mélységesen felháborította a termelőszoövetkezet tag-ságát és vezetését az a kijelentés, hogy tudatosan mosat mergett kádban gyökeret, valamint az, hogy a mosást azért végezte, hogy ezzel megnövelje a nedvességtartalmát az említett gyökereknek.

Talán azt gondolja az újságíró, hogy a termelőszoövetkezet tagjainak, vezetőinek nincsenek gyermekei, családtagjai?

A nagyüzem nem használhat fel növényvédő szert szakmérték foglalkoztatása nélkül, akinek a munkáját állandóan felügyeli és ellenőrzi a növényvédő állomás. A felügyeleti munka bármely esetben is, a legkisebb hiányosság esetén, komoly szankciókat helyez kilátásba. Egyébként a növényvédő szerek felhasználásának különösen szigorú szabályai vannak, kezdve a raktározástól, a felhasználás technológiájának betartásáig, ad-minisztrálásáig, és ez kizárja a növényvédő szerek el-tulajdonítását.

Termelőszoövetkezetünk tíz alkalommal nyerte el a kiváló szövetkezet, egy alkalommal a Minisztertanács Vörös Zászlója kitüntetését, és évek óta 50-70 millió forint nyereséggel zárja gazdálkodásának eredményét. Eppen ezért neveltséges feltételezni a termelőszoövetkezet, hogy ilyen hiányosságokat és felelőtlenségeket követne el.

Érthetetlen számunkra, miért volt szüksége az újságírónak azokat a valótlanságokat cikkében lekö-zölni, amelyeket leírt, és ezzel az olvasókat félretájékoztatva, termelőszoövetkezetünk is kellemetlen helyzetbe hozni, úgy az egyszerű újságolvasó állampolgárok, mint a felügyeleti szervek és a kereskedelmi partnereink előtt. Itt említenék még meg jogos elvárásunkat, hogy bármikor hajlandók legyenek minden szakmai segítséget megadni minden újságíróknak, de ehhez az szükséges, hogy az újságíró a termelőszoövetkezet elnökét vagy szakvezetőit a cikk megírása előtt megkeresni szíveskedjék.

Tanulság: az ilyen meg-alapozatlan cikkek ártanak az egész magyar mezőgazdaság szakmai hitelének, a növényvédelem fontosságának és szakmai ellenőrzésének, felügyeletének, és nem utolsósorban felesleges bizalmatlanságot keltenek a belföldi és külföldi fogyasztók, vevők körében egyaránt.

A Forráskúti Haladás Mgt. sz. vezetősége nevében

Szabó Imre elnök

*

E mellett írásunkra levelet kaptunk még a Csongrád Megyei Növényvédelmi és Agrokémiái Állomástól,

Hódmezővásárhelyről. A levél egyebek között a következőket tartalmazza:

„Magyarországon a legszigorúbb nemzetközi előírásokkal összhangban, kizárólag olyan növényvédő szerek gyártásáról, forgalmazásáról és használatáról lehet szó, melyek valamennyi alapkritériumnak megfelelnek... A négylépcsős vizsgálati rendszer biztosítja annak, hogy csak olyan növényvédő szerek kerüljenek gyártásra és felhasználásra, amelyek veszélytelenek, vagy a lehető legkisebb veszélyt jelentik az élő környezet számára.

A Forráskúti Haladás Mgt. sz. rendkívüli hatósági ellenőrzést tartottunk, melynek során a szedés alatt levő kultúrákból mintát szedtünk növényvédő-szermaradék-vizsgálat céljából. A vizsgálat megállapította, hogy az engedélyezett érték 15 százalékat tartalmazza a termék.

A szervezett és irányított árutermelés viszonyai között a kémiai védekezés jól ellenőrzött és biztonságos, amit az a tény is bizonyít, miszerint az eltelt három évben 28 ezer 465 vagon mezőgazdasági termék került exportra, és egyetlen tétel sem került visszautasításra növényvédőszer-maradék miatt.

A megkérdozett körzeti orvos is alátámasztotta és elmondta, hogy növényvédő szer okozta megbetegedés csak a kistermelőknél fordul elő. Ez valóban intő, és egyetértünk azon törekvésekkel, mely az egyéni gazdálkodók, kiskerttulajdonosok szakmaiságát, a szélesebb körű felvilágosító munkát célozzák...”

*

Hosszú évek óta sirja a közvélemény, hogy irtózik a méregről. Ha ásványvizet iszik, az üveg oldalán felírtva találja, mi minden van a vízben, de ha uborkát eszik, halvány gőze sincsen, mi lehet abban, pedig nem szereti, ha tudatlansága bármikor is ártalmára lehet. Úgy is mondhatnánk, világméretűvé dagadt a pánik az emberiségben a gyógyszerek és vegyszerek ellen, és tiltakozik, ahogy tud. Magam tizenhét évvel ezelőtt írtam az első cikkemet a rosszul használt mérgek ellen — akkor kerültem az újsághoz —, és azóta minden esztendőben áldoztam rá valamennyit. Meggyőződésem, komolyabb dologról van itt szó annál, hogy az egészet kizárólag a szuper-érzékeny szakemberekre bízhatnánk. A zöldségtermelés kényszerű velejárója a permetezés, de a zöldséget nemcsak termelik, hanem meg is eszik, és itt szokott kezdődni a baj.

Védekezés helyett arra kérném olvasóinkat, ha tehetik, vegyék elő a május 25-i újságot, és olvassák együtt a mostani válasszal. Egyébként ezúton szeretném megköszönni figyelmét és rokonszenvét mindenkinek, aki véleményre méltatta írásomat. A nyomomba induló ellenőrt meg arra kérném, ne hagyjon támadási felületet a jegyzőkönyvében, akkor se, ha mindössze ötíg kell számolnia. Ha pénteken permeteznek ótnapos várakozási idejű szerrel, és kedden már szedik az uborkát, akkor tiltott időben dolgoznak.

Horváth Dezső

Új film

Színes, szinkronizált amerikai film. Gordon Buford ötletéből írta: Don Taft. Fényképezte: Frank Phillips. Zene: Frank De Vol. Rendezte: Vincent McEveety. Főbb szereplők: Joaquin Garay, Stephen W. Burns, Charles Martin Smith, Cloris Leachman, Harveny Korman, John Vernon, Elyssa Davalos.

A kicsi kocsi hazánk mozilátogató állampolgárai immáron hetedik esztendeje tudják, hogy márkájára nézve bogárhátú Volkswagen, képességei tekintetében meg maga a tökély, mert ugyanúgy mindent tud, mint annak idején, zsenge gyermekkorunkban a Csimbbumm cirkuszban Bukfenc. Ez a kicsi kocsi, gondolkodtam rajta, ötletét véve alapul, gyaníthatóan egyfajta érzelmi természetű ellen-

reakció vadul elgépiesedett világunkra: maga a megszemélyesített, persze, anyagi lelkű, antropomorfizált gépezet. Egy autó, amelyért meg kell dögni, úgy a hatodik és a tizenhatodik (vagy ki tudja) életév között.

A honi sorban eme legfrissebb kicsi kocsi-darab a harmadik; néhány, fölöttébb halovány emlékkép jóvoltából visszarévedvén rémlik, az előzőek után tán a legnézhetőbb, már csak azért is, mert nem akármilyen szépségű fölvételeken látni Mexikót, Panamát, dzsungelt meg egyebet, sőt, még egy előkelő óceánjárót is. Ugyan hazánk állampolgárai minden bizonnyal legalább olyan szokványos biz-

kottság diktálta természetességgel mozognak az ilyen, és hasonló környezetben, anyagi helyzetük miatt sürűn szervezett világkörűli útjaikon, miként a két főhős amerikai fiatalember, de a látvány, valljuk be, így sem akármilyen. Hát, még ha bejelentem, hogy a gyönyörű, fekete bogárszemekkel és igen nagy jártékaussággal megáldott főszereplő kisfiú neve Joaquin Garay, tehát feltételezhetően valamilyen úton-módon legalább valamennyire magyar származású ifjú — feltehetően végképp kicsi kocsi-ügy pártjára állítottam érdeklődő olvasót. És, még ha mindezekhez holmi hét végi délelőttiökön szerzetes-les Tarjánban rituálisan autót mosó százak buzgal-mát és nyilvánvalóan autómádó nagy szívét hozzá-számítom, a mozik, a mozi-üzemi vállalat vonatkozó bevételi növekményeit csak sejteni vagyok képes. Persze, hogy ezen ügyben nem tévedek-e, az más kérdés a mai világban.

Domonkos László

Zenei tábor Csongrádon

Az idén — június 17-től 26-ig — tizenkilencedszer szervezik meg a csongrádi zenei tábor, hangszeres zenét tanuló növendékeknek és tanáraiknak. Az ország legrégebbi tábor; történetéhez tartozik, hogy Kardos Pál irányításával 1972-ig kórustáborként működött, nemelyik év nyarán kétszer is megszervezték. Régi nevét megtartva, de új tartalommal 1976-ban hívták életre újra, s azóta az iskolai tehetséggondozás színtere. A zeneiskolákból Csongrádon nyaranta összegyűlt tehetséges hangszerek képességét mindig művésztanárok irányították. A Csongrád megyeiek mellett neves külföldiek is, mint Pierre Yves Artaud, a párizsi konzervatórium fuvolaművésze, Ruha István Kolozsvárról, a prágai Dolezál quartett művészei, Joseph Podhoransky világjáró csellista; vagy — a hazaiak közül — Kocsis Albert, Onczay Csaba, Rohmann Imre és mások.

Az évek során valódi alkotóműhellyé vált a tábor: a délelőtti közös órák, amelyek tanárok és tanítvá-

nyaik együtt tanulnak, a művésztanárok beszélgetései, tapasztalatcseréi, az esti koncertek, más kulturális események egyeduralkodóan hangulatos és hasznos napokat jelentenek a résztvevőknek. A csongrádi példa és gyakorlati országszerte nagy hatást tett, 1979 óta sorra szerveztek hasonló koncepció alapján táborokat — tavaly nyáron már tizenkettő működött szerte az országban.

A Jennesses Musicales, a Csongrád megyei, a csongrádi városi tanács és a helybeli zeneiskola a tábor rendezői, a vezetője Kocsis Andrásné, az iskola igazgatóhelyettese. Elsősorban megyei zenei intézményekben tanulók és tanáraik jelentkezését várják. A tábornyitó díszhangverseny 17-én 9 órakor lesz a csongrádi zeneiskolában. Az idén a következő művésztanárok irányítják a képzést: Delley József és Kerek Ferenc (zongora), Stanics Béla (hegedű), Sin Katalin (gordonka), Székely Csaba (gitár), Lass Zoltán (fuvola), Varasdy Frigyes (trombita)

Készülő tévéműsorok

Újabb irodalmi, zenés műsorok, ismeretterjesztő összeállítások forgatása kezdődik meg júniusban a Televízióban. Áprily Lajosra, a száz esztendeje született költőre, műfordítóra emlékezve 50 perces irodalmi összeállítás készül. A műsor j— lamelyet Jemes Nagy Agnes szavai vezetnek be — négy tételben, a költő négy életszakaszához kapcsolódva ad ízelítőt verseiből, prózái írásából, leveleiből és eddigi kiadatlan naplójából. A novemberi centenáriusra készülő produkció áttekintést nyújt a pedagógusként, költőként és műfordítóként egyaránt kiváló, 1967-ben elhunyt művész pályájáról.

A televízió komoly zenei osztályának egyik új műsora lesz a Kobajasi Kenicsiro-

portré. Az 1974-ben rendezett első Nemzetközi kar-mesterverseny győztese ma a Magyar Állami Hangversenyzenekar vezető dirigense. A film elsősorban a zenekarral kialakított emberi és munkakapcsolatán keresztül, zenész kollegái meg-szólaltatásával kíván átfogó képet adni a jeles művész munkásságának utóbbi egy-két évről.

Június 10. és 16. között Keszthelyen forgat a televízió komoly zenei stábját: részt vesznek az Interforum elnevezésű immár hagyományos keszthelyi koncertsorozaton, a Nemzetközi Koncertigazgatóság egyik legnagyobb rendezvényén. Összefoglaló műsort sugároznak a fiatal művészek hangversenyeiről